

naas - maas

Philippe VEYRIN-en oroitzapencan

Abendoan beteko da urtea Urruñan, "Guretzat" izeneko etxean hil zela Philippe VEYRIN, euskalari jakituna zen gure adiskide oroitua. Lyon- eskualdekoa sortzez, gazterik etorri zen Eskualherrira eta ordutik beti arras euskalzale jarraikia.

Euskal-herriaren Historio-ari osoki emana eta euskal Antze eta gaiñerako oitureeri. Idazlari ikasia eta goxoa zen frantzesez, eta lan balios asko utzi dizkigu aipatu gai horietan. GURE HERRIA-n, Eusko JAKINTZAN, RIEV. zaarrean eta bestetan zenbat lan eder, zeatz eta zuzen ez ditu argitaratu?

Donibane Lohitzun-en bizitua, donibandarrek eta euskalzaleek beretako bat bezala zaukaten. Beti osagarri ttipikoa, azken urtetan bizkarrezurreko eritasuna gaizkitu zitzaion eta gizajoa erdi ezindua zagon. Beti buru argia idukiz, jasanikako pairamenak aundiagoak izan dira.

Ezagun genuen euskalzaleen izenean oroitzapen bizi bat eskeiñi nai dakogu adiskide ona izan zenari. Beste lan askoren artean aipatu nai dut bere liburu preziatsu "Les basques", gure Historia eta euskal gauzen historia ikasi nai dituzten guziendako beharra eta baita-
ezpadakoa dena.

* * *

Katolikoek BATZARRE ekumenikoa

Aurten Erroman segitzen den Konzilioa aunitz aipagarri da; guttitan izan du gure Elizak halako Aita saindu aundirik. Joanes XXIII

garrena damurik, zaarra da; bihotza gazte du alabainan eta gure erlisionea gaztetu nai du. Jainkoak eman dezola osasuna elbururaino aillegatzeko.

Bihotza garbia eta buru argiaren jabe delakotz, jakinduriaren aurrerapenari ezdio beldurrik, ez eta politika ausartenari ere. Kristau heretikoak eta higenotak ezditu hastio, aitzitik nai du anaiak bezala tratatuak izan daizten eta hala agindu du zeatzki.

VENEZIA-aldeko apezpikuen eta apez nausien Eleketa izpiritual batzuetan, konzilioaz mintzo zela, denen arridura aundienean esan zieten; "Historiaren illunaldiak xuritzen astea ezdugu asmorik; orduko zisman (Luther-ekoan) arrazoia zein aldetik zegoen ezdugu xilatu nai; batzuek eta besteek behar dugu geren oben-partea jasan. Gauza bat bakarra esango ditzuegu; bil gaitezen; asarre bideak utz ditzagun bein betikotz."

Sakon aundiko berriak diren ber eta gure artean guttiagi edatuak (berariz ez da izango) on litzatekela uste izan dugu sail huntan irakurleari ematea.

Hemen ondoan, Baionako apezpiku agurgarriak bildu zituen joan den egun batez *Musée basque*-ko areto batean Artzain protestantearekin eta ruso ortodoxoen Artxiprestearekin batera, jende ikasi multzo bat. Eta anaitasunezko hitzen artean Gouyon jaunak esan zien; "*Besteak konbertitzea* (kristau heretikoak) elea, otoitzean aipatze soilarekin, otoitza bera higatzen da."

Eta bilkura gogoangarria bururatzeko, apezpikua gidari, denen artean Aita gurea erreztatu zuten.

Aurten Alemaniako apezpikuen FULDA-ko biltzarre nagusian, Konzilioa-ren asmoetara artu eta argitaratu erabakien artetik, auxetuzulikatzen dugu;

"Konzilioa asterakoan esaten dugun Credo hunekin batean pen-tsatu behar dugu ainbeste mendez irauten duen kristauen arteko bereiskuntza eskandal-garrian.

"Hemen preziski sortu zen mendebalde eta okzidenteko zisma eta hemen pairatzen dugu bizienik Kristoren gorputz mistikoaren zauri sakon hau. Eta ezdugu soilik aipatu behar, sendagailurik ez duen gertakaria bezala, gu ere milla aldetatik errudun garela aitortuz baidizk, gure Herriko trajeria aundi huntan.

"Eliza katolika-rekiko Historio-ikaste eta ikertze txoilek berriz, argi aski erakasten daukute huts asko eta eskandal larriak izan

"direla Elizako bizitzean Erdi-aro-ko mendeen bukaeran. Arrazoi "hok sustatzen gaituzte CONFITEOR erreztatza gure Aiteekin "batera." Hunaraiño apezpiku alemanek.

Konzilioan hartuko diren erabakiak, agian kristauen eta bestelako-koen arteko gaizkiak arintzeko izango dira.

* * *

Jose AGERRE euskaltzaña hil

Bat batean Iruñean hil da 72 urteetan, Urriaren 19-an, gure adiskide eta euskalzale jarraikia izan den Joxepe AGERRE Santesteban jauna. Iri berean sortua, apez ikasten asi zen gaztaroan, baina gero utzi eta Bordelen segitu zituen zenbait ikastaro. Sevillan ere bizitu zen, Euskaltzaindiko egiten zen, aspaldian izendatua, eta beti euskeraren alde aritu da neke izpirik gabe. Zenbat artikulo ez ote ditu idatzi hala euskaraz nola erdaraz? Azken urte hoketan euskal bilkuretan ikusten ginuen eta Nafarroako bertularien biltzarrak eta horko aurren euskal etsaminak etzitzen beinere uts egiten.

Esaten al da euskara zela bere gogo eta griña bakarra. Gizon ona errotik, Jainkoak eman izango dio dudarik gabe, merezi saria.

* * *

Piarre Etxahunen hil-urteburua

Aurten betetzen dira ehun urte ziberotar koblakari ospetsua hil zela. Bere bizitza garratzen zertzeladak geienek badazkite; eta gure herri xumea emendatu nai duenarendako hor dago Echaide-ren "Joan-nak joan" liburu gotorra.

Bere olerki min eta barnakorrak, bestalde, nai dituenak irakurri, Lhande-ren "*Pierre Topet-Etxahun et ses œuvres. Bayonne, 1946*" baino liburuxka osoagorik ez du. Gure lankide Mirande eta Peillen-en aldizkari IGELA-k (Bd. St. Germain- 15. Paris-V.) ere maiatzeko numero berezi bat atera du Etxahun-en omenez, bere bizitza-ko zehetasun jakingarriak emanez eta bai olerkiak ere. *Joanes* eta *Luis Liqueix*, *Beñat Mardo* eta *BORTHIRI*-Sala ziberotarren olerki guti ezagunak ere badakartzi. Halako numeroak uste dugu ongi onartuak laitezkela, ber denboran zibero-eleak osorikago emanez, irakurleen erreztasunaren onetan.

Zibero- Barkoxe hirixkan berriz eman dute uda huntan Etxahun izen bereko idazlariak oraintsu izkiribatu *Etxahun* pastoral ederra,

olerkari aundiaren bizitza eta kantoreak segitzen dituen drama. Zibero-tarrak dira gure herri-tiatre jokolari oberenak; eta tartetan ematen dituzten kantak aditu dituenak bakarrik, neurtu dezake horien arrakesta; zergatik ez dute, bein ikasteko nekeak iragan ondoren, eta ele-aldakuntza nimoño batzukin, zeren Lapurdiraño bederen ikusgarria ez edatzen?

* * *

Donostiako euskal-jaiak. Ipuin-en eta Radio-guionen garaikerra

Aurten ere bi astez luzatu dira Iraillako euskal-bestak. Turismo-koek nai izan omen dute gaiñetik ospatu. Eta euskal itzaldien, teatro-ikusgarrien, bilkuren, jostakizun eta tripabesten artean, euskerari da-
gozten zenbeit aipatuko ditugu.

Aurren euskal etsaminak beti bezala bi atsaldez Errikoetxe zaar-
rean egin ziran. Ziñegotzi, *Urquijo* Mintegiko eta beste jaun andere
maiburuko zirela, mutiko eta neskatiko parrasta batek gure mintzaira
irakurtzen eta izkiriartzen dakitela erakutsi zuzten gain gaiñetik.
Ondo aski merezi zituzten sariak banatu zabezten. Guraso eta Ira-
kasleak artzedun gelditu dira. Ar bitzate gure zorionik beroenak,
Eneko Busto eta Idoia Anza leen gelditu zirenak.

Euskal ipuin eta Irradio-ko irakurgai-guion-en Norgeiako-kon-
kursoek arrakesta aundia erdietsi dute. Euskarazko kontuen Saillera
38 lan etorri ziran eta Turismo-koek izendatu Euskaltzaindi-ko jau-
nek neke frankoen ondotik, iru auek autatu zituzten; leena "*Suge
lana*" izeneko lana; egillea, Nemesio Echaniz jauna; bigarrena, *Jain-
koa jaio da Otxarkoagan*; egillea, Gabriel Aresti; irugarrena *Odolak
odolari dei*; egillea, Iulene Azpeitia anderea. Sariak, 10 mila, 5 mila
eta 2 mila pezetakoak.

Biziki lan onak azaldu dira norgeiagoka-ra, bai gaiaren aldetik
(denetariko, ez soilki euskal gaiak), bai eta tankera larden eta ulert-
erreza-ren aldetik. Horrengatik aipamen berezia merezi izan zuten
obra hok; "*Giltzapetua*" izenekoa; egillea, Bujanda Inozenzio; *Lar-
teko errotarte*, egillea Ugarte Tomas; *Burnipiztien ortzetan*, egillea,
Gallastegui Martin eta *Uliamendiko arrotza*, egillea, Anabitarte
Agustin.

Irradio-tarako irakurgai-guion-en konkursora 4 lan azaldu ziran, eta Ipuinietako zeuden jaun berek (Echaide, Irigaray eta Loidi) hunela egin zuten autespena. Leena *Aidez* izeneko lana; egillea, N. Echaniz; bigarrena "*Egia eta erria*" izeneko lana; egillea, Arcocha Jose Antonio, eta irugarrena *Euskaldunak kantari*, egillea Muñoz Fermin. Sariak, 3 milla, 2 milla eta milla pezetetakoak.

Aipamen berezia eman zioten "Kanta kantari" duen lanari: egillea, Zugasti Anizeto. Guion-ak idazteko zaletasun geiago behar genuke, euskal Irradio entzule askoz geiago diralakotz, euskera-irakurleak baiño.

Santelmoko areto nagusian ospatu zen beste ikusgarrien ondotik, sari baneketa hau, *Bordari* zuzentzaile izanik.

* * *

Dassance jaunari omena Uztaritzen, Euskalzaleen biltzarra

Agorra-ren 30-ean ospatu zen Lapurdiko iriburuan Dassance jaunari omenaldia, Euskalzaleen biltzarreko egunarekin batean. Euskaltzaindikoek ere parte artu zuten omenaldian. Gure adiskide aundia Euskaltzaindiko egiten da eta 50 urte hoketan beti aritu da leeneko lerroan euskararen eta Euskalherriaren alde.

Goizean izan zen IKAS delakoen gorabeeren azalpena; andere Mailharin, Mugerreko irakasle suharrak presentatu zituen bere eskolategian euskaraz ikasitako iru neskatx argi; zorion bizienak artze ditu errientsa euskalzaleak. Gero irakurri zen eskandinabek UNESCO-ra agertu eske bat, minoritateen izkuntza ahul eta eskas direnen alderakoa. Labeguerie, Biltzarreko buruzagi erneak euskararen gaitzak, eta eske hortik etor ditzazkion onak azaldu zituen garbiki.

Gero meza kantatua, eta ondotik oturuntzan kantarik eta bertsulariak aritu ziran; azkenik izlarien gain geldituz Dassance-n alderako merezi laudorioak, oroitgarri gisa emanez gure adiskideari makila zilarstata bat. Pillota partida batekin bukatu zen besta ederra.

* * *

Bertsularien txapelketak

Euskaltzaindiko eginbehar nagusienak izkuntza barnatzea eta iztegia osatzea baldin badira ere, bertsularien txapelgoak nai izan ditu ala ere lagundu eta babestu. Gai huni buruz Uztapide adiskideak arra-

zoinekin zion bein, bertsularia funtsezko zerbait asmatzeko, bere gisakoen artean lasai arkitu bear dela. Egia ere batzutan gatzari eta izpirituari kasu geiago egin bear ko iuiek, neurriari eta dobladurari baiño. Aleluya hits batzu aditzeagatik alabainan, izkuntza biziari indarraldi ona ematen diotela bertsulari saioek ezta dudarik.

Huna 1962 urtean txapeldun ateratakoen izen deiturak;

Bizkaian:

Urkiolan, garagarrillaren 13-an —San Antonio egunez— Julian Martitegui (Mañarikoa) txapeldun.
Mungian, uztailaren 15-ean Juan Lopategui (Muxikakoa).
Markiñan, uztailaren 18-an Jose Maria Arregui (Berriatuakoa).
Igorren, agorraren 12-an Basilio Pujana (Zeanurikoa).
Gernikan, agorraren 20-an Juan Lopategui (Muxikakoa).
Bilbon, agorraren 26-an Juan Lopategui (Muxikakoa) eta Juan Azpillaga Berriatuakoa bigarren.

Nafarroan:

Erratzun, uztailaren 1-ean Bautista Madariaga (Arantzakoa) txapeldun.
Goizuetan, agorraren 19-an Andres Narvarte (Goizuetakoa).
Beran, iraillaren 23-an Mikel Arozamena (Lesakako semea) eta Mikel Zabaleta (Aresokoa) bigarren.

Gipuzkoan:

Bergaran, uztailaren 8-an Jesus Eguileor (Osintxukoa) txapeldun.
Deban, uztailaren 22-an Manuel Uranga (Lasturkoa).
Azpeitin, agorraren 2-an Manuel Lazcano (Azpeitikoa).
Oyartzunen, agorraren 4-an Lizaso (Errenterikoa) eta Jose Luis Lecuona "Lexoti" bigarren.
Beasaiñen, iraillaren 30-ean Jose Miguel Iztueta "Lazkao txiki", txapeldun.
Tolosan, urriaren 7-an Casiano Iburguren (Lizartzakoa) txapeldun eta Fermin Muñoa (Berrobikoa) bigarren.
Eibarren, Azaroaren 11-n, Miguel Iztueta txapeldun; Garmendia, Mitxelena, Lazcano, Zepai-Izagirre, Lexoti, Egileor eta Uranga-kin presentatzeko Ernani-n.

* * *

Euskaltzaindiko TXOMIN AGIRRE eta LIZARDI sariak

Bizkaiko Caja de Ahorros delakoak Euskaltzaindiaren babesean sorrarazi TXOMIN AGIRRE elaberri-nobela saria, Echaide Ion idazlari ondo ezagunak eraman du aurten "*Gorrotoa lege*" izeneko irakurgaiagatik; saria, 8 milla pezetetako da.

Gipuzkoako Caja de Ahorros delakoak erabaki olerkiaren 5 milla pezetetako LIZARDI saria, aurten Antonio Bilbao, Morgakoak irabazi du, *Irribarre ta lore* izeneko poemagatik. Epaikariiek aipamen berezia egitea erabaki zuten, *Illobi izengabea* izeneko lanari; hunen egillea *Eusebio Erquiaga*, olerkari eta idazlari ongi ezaguna.

APAT-ETXEBARNE.

A.B. Numero hau jadanik osoa moldiztegian, berri samin bat ikasten dugu; Ignazio ECHAIDE Lizasoain jauna, Euskaltzaindiko buruzagia zena bat-batean hil dela Donostian, azaroaren 14 garrean.

Zor zaizkon berriak urrengo aldirako utziz, oraiko numeroan bere senideeri gure doluminik bizienak esan nai dizkiegu txoilik, galtzapen ezin mingarriago hunengatik, eta bereziki Ion bere seme, gure lankide eta idazlari ezaguna denari. Zeruan izan bedi.

A.-E.

